نامه به سردبیر
مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان
دوره ۱۹، دی ۱۳۹۹، ۱۱۳۲-۱۱۳۱

کاربرد آزمون ساختارمند عینی در ارزشیابی مهارت و عملکرد دوره کارآموزی دانشجویان بهداشت عمومی: معرفی یک رویکرد ارزشیابی عینی

Application of Structured Objective Exam in Assessing Skills and Performance of Public Health Students' Internship: Introducing an Objective Evaluation Approach

مهدی عبدالکریمی [۱]
M. Abdolkarimi

مقدمه

مراقبت‌های بهداشتی اولیه (Primary Health Care) اساس بزرگ‌ترین سیستم‌های ارائه خدمات سلامت را تشکیل می دهند [۱] با وجود پیشرفت‌های زیاد در خدمات بهداشتی، کیفیت خدمات بهداشتی اولیه هم‌چنان مورد تردید قرار دارد. بهبود کیفیت آموزش کنندگان خدمات سلامت می‌تواند در ارتقای کیفیت خدمات تأثیر گذار باشد [۲]. یکی از عوامل تعیین کننده آموزش، کیفیت ارزشیابی دانش‌آموختگان است، به صورتی که اگر ارزشیابی، محدود به سطوح پایین حیطه شناختی مانند به یاد آوردن باشد، یادگیری ایجاد شده هم، سطحی و فاقد کارآیی است [۳]. بنابراین، لازم است ارائه کنندگان خدمات بهداشتی اولیه، با استفاده از روش‌های عینی و استاندارد مورد ارزیابی قرار گیرند [۴]. بررسی شواهد نشان می‌دهد که ارزیابی گروه‌های ارائه کننده خدمات بهداشتی، بیش‌تر با استفاده از روش‌های تئوری صورت گرفته است [۵]. مراقبین سلامت، به عنوان سطح اول ارائه خدمات بهداشتی اولیه، وظیفه ارائه خدمات سلامت به گروه‌هایی از قبیل مادران باردار، کودکان، سالمندان و هم‌چنین حفظ و ارتقای سلامت جامعه را بر عهده دارند. با این‌حال بر اساس برخی مطالعات، مهارت‌ها و عملکردهای این گروه به طور عینی و دقیق مورد ارزیابی قرار نمی‌گیرد [۶]. آزمون‌های ساختارمند عینی از جمله آزمون‌های استاندارد و پذیرفته شده در آموزش پزشکی هستند که مجموعه‌ای از مهارت‌ها با استفاده از یک ساختار از قبل تعیین شده مورد مشاهده قرار گرفته و نمره‌گذاری می شود. از مزایای این آزمون‌ها، روایی و پایایی بالا و کاهش سوءگیری می‌باشد [۷]. اگر چه از این روش در ارزشیابی گروه های پرستاری و پزشکی به طور متعدد استفاده شده است، اما به ندرت در سنجش مهارت‌های ارائه کنندگان خدمات بهداشتی اولیه از این آزمون‌ها استفاده شده است.

برای اولین بار در دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان، جهت ارزیابی مهارت‌های اساسی فراگیران رشته بهداشت از آزمون ساختارمند عینی بررسی عملکرد و مهارت Objective Structured Clinical/ (OSCE/OSPE) Practical Examination استفاده شد. این آزمون در بهمن ماه ۱۳۹۸، جهت ارزیابی مهارت‌های پایان دوره کارشناسی

۱- (نویسنده مسئول) استادیار، گروه آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان، رفسنجان،ایران
تلفن: ۰۳۴-۳۴۲۶۸۴۴۸ ، دورنگار: ۰۳۴-۳۴۲۶۸۴۴۸، پست الکترونیکی:Mahdi_13581@yahoo.com، ارکید: 0000-0002-2781-2821

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-25]
[DOR: 20.1001.1.17353165.1399.19.10.9.0]
[DOI: 10.29252/jrums.19.10.1131]

بهداشت عمومی در محل برگزاری آزمون‌های بالینی دانشگاه اجرا شد. از آنجایی که تجارب انجام شده در این زمینه محدود بوده، مهارت‌های اساسی و ضروری، با استفاده از روش‌های مختلف نیازسنجی تدوین و با استفاده از چک لیست با توجه به دستورالعمل وزارت بهداشت مورد ارزیابی قرار گرفت. در این ارزیابی با توجه به اهداف و حیطه فعالیت این گروه، مهارت‌های اجرای صحیح واکسیناسیون، کنترل صحیح فشارخون، مراقبت از سالمند بر اساس سامانه سیب، ارائه مشاوره تغذیه به گروه سنی نوجوان و جوان، آموزش لازم در مورد مکمل‌ها، مراقبت دوران بارداری و پایش سلامت آب، در قالب هفت ایستگاه مورد ارزیابی و پایش قرار گرفت. مهارت‌های عملکردی از قبیل ارتباط صحیح و آموزش مؤثر، در مواجهه با یک مددجوی آموزش دیده شده مورد ارزیابی قرار گرفت.

اگر چه بازخورد اکثریت دانشجویان و مربیان، در مورد توانایی این آزمون در سنجش مهارت‌های اساسی در ارائه خدمات PHC مثبت بود، اما با توجه به جدید بودن، این آزمون با محدودیت‌هایی از جمله استرس دانشجویان و عدم امکان سنجش همه مهارت‌های ضروری همراه بود. بنابراین پیشنهاد می گردد در برنامه درسی طراحی شده و در حال اجرای فراگیران ارائه کننده خدمات سلامت جامعه، ارزیابی دقیق نحوه ارائه خدمات سلامت مورد توجه بیش‌تری قرار گیرد. امید است با طراحی آزمون‌های دقیق‌تر و استاندارد، که می‌تواند در نحوه آموزش بالینی این گروه‌ها هم تحول مثبتی ایجاد کند، شاهد ارتقاء خدمات سلامت جامعه باشیم.

References

[1] Sellera PE, Pedebos LA, Harzheim E, Medeiros OL, Ramos LG, Martins C, et al. Monitoring and evaluation of Primary Health Care attributes at the national level: new challenges. *Cien Saude Colet* 2020; 25 (4): 1401-12.

[2] Li X, Krumholz HM, Yip W, Cheng KK, De Maeseneer J, Meng Q, et al. Quality of primary health care in China: challenges and recommendations. *The Lancet* 2020; 395(10239): 1802-12.

[3] Miguel EM, Ruiz MD, Blas EG, Perea CM. Competency assessment impact in quality of learning: Nursing degree learners and teachers perception. *Enfermeria Global* 2018; (50): 420-33.

[4] Tabrizi JS. Objective Structured Field Examination (OSFE). *Iran J Med Sci* 2012; 11 (8): 976-8.

[5] Wadde S, Deshpande R, Madole M, Pathan III F. Assessment of III MBBS students using OSPE/OSCE in community medicine: Teachers' and students' perceptions. *Sch J App Med Sci* 2013; 1(4): 348-53.

[6] Parvizrad P, Rezaei S. Clerkship of Public Health from Students & Educational groups' Perspective: A Qualitative Research. *J Med Educ Dev* 2014; 7 (13): 16-27.

[7] Selim AA, Ramadan FH, El-Gueneidy MM, Gaafer MM. Using Objective Structured Clinical Examination (OSCE) in undergraduate psychiatric nursing education: Is it reliable and valid*? Nurs Educ Today* 2012; 32: 283-8.

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-25]
[DOR: 20.1001.1.17353165.1399.19.10.9.0]
[DOI: 10.29252/jrums.19.10.1131]